

De sleedoornpage rond de Noord-Veluwe

Tekst: Door het verdwijnen van kleinschalige landbouw komt de sleedoornpage tegenwoordig bijna alleen nog in stedelijk gebied voor. Onder andere langs de randen van de Veluwe. Langs de noordelijke rand was nog niet gericht gezocht naar eitjes. Yvonne de Jong zocht en telde eitjes, deed onderzoek naar de habitat-voorkeur en stelde een beheeradvies op. De vraag is of de gevonden populatie(s) in verbinding staan met elkaar en hoe de sleedoornpage geholpen kan worden om haar populaties met elkaar te verbinden of die verbinding te versterken.

In een groot deel van Zwolle zijn eitjes gevonden.

De sleedoornpage is in Nederland bedreigd en gaat de laatste decennia bovendien achteruit. Het leefgebied bestond voornamelijk uit houtwallen met sleedoorns en bosranden, maar sinds kleinschalige landbouw en daarmee de houtwallen vrijwel zijn verdwenen, is de soort steeds meer naar de stad getrokken. Het is nu de enige Rode Lijst-soort die niet in natuurgebieden voorkomt, maar vooral in de stad.

Opvallend is ook dat de soort veel op de grens van zandgrond en rijkere (klei)grond voorkomt. Zo loopt de verspreiding langs de zuidelijke en oostelijke randen van de Veluwe en zijn ook eitjes gevonden langs de rand van de Utrechtse Heuvelrug. Langs de noordelijke randen van de Veluwe (Vaassen tot Zwolle en Zwolle tot Nunspeet) waren wel al waarnemingen bekend, maar er was nog niet gericht naar eitjes gezocht. Daarom is De Vlinderstichting een project gestart om er achter te komen of er in deze regio ook een populatie is. Daarnaast is onderzocht welk type habitat de sleedoornpage nodig heeft en tot wat voor beheeradviezen dat kan leiden. Omdat de sleedoornpage een onopvallende vlinder is, die zich veelal ophoudt in de toppen van bomen – de mannetjes verzamelen zich daar en de vrouwtjes komen er naartoe om te paren – wordt de vlinder nauwelijks gezien. Het inventariseren gebeurt daarom door het tellen van eitjes op sleedoorns in de winter.

Sleedoornpagehoofdstad van Nederland

De gemeenten Zwolle en Heerde hebben kaarten gemaakt met plaatselijke sleedoornstruwelen. In de winter van 2008/2009 zijn in Zwolle, Hattem, Heerde, Wapenveld, Epe, Emst, Nunspeet, Elburg, Oostendorp en 't Harde bijna 700 eitjes geteld. Dat is voor Nederlandse begrippen een record! Zwolle is bovendien de stad met het grootste aantal sleedoornpage-eitjes: ruim 630. Tweederde van de eitjes in Zwolle is gevonden langs de IJsselallee; de N337. Hier staat het vol met jonge sleedoornstruikjes van 1 tot 5 jaar. Het grenst aan een kale grasstrook met veel licht. Opvallend is ook dat in het sleedoornstruweel langs de A28 maar 1 eitje is gevonden. De struiken hier zijn erg hoog en oud en het struweel is erg donker. Andere plaatsen waar eitjes zijn gevonden, kenmerken zich door het onopvallende karakter; je kijkt er gemakkelijk overheen, je zou het niet verwachten: langs een weg, langs een sportpark, een eenzame struik in een klein parkje, een paar struiken bij een sportveldje en zelfs in een heel smalle plantsoenstrook pal tussen een tuin en een drukke weg. De overige eitjes zijn redelijk verspreid door de stad gevonden. Daarnaast zijn in Nunspeet 15 eitjes gevonden en in Hattem en Epe enkele. Tegenover het enorme getal in Zwolle en het aantal in

Nunspeet, staat het verrassend kleine aantal in de andere gemeenten. Waarom is hier zo weinig gevonden? Is er niet goed genoeg gekeken? Zijn er nog onbekende sleedoornstruwelen? Zijn de struwelen niet goed genoeg? Vliegt de sleedoornpage misschien door? Of komt hij hier helemaal niet? Zoals zo vaak, levert dit onderzoek meer vragen op dan antwoorden.

Eén grote, of allemaal kleine populaties?

De hamvraag is natuurlijk, of de populaties in Nunspeet, Zwolle, Hattem en Epe in verbinding staan met elkaar. Vliegt de sleedoornpage met gemak van de ene naar de andere gemeente? Vindt er uitwisseling plaats? Of is er een barrière die onoverkomelijk is voor de page? Om hier antwoord op te krijgen, is ook gezocht naar sleedoornstruwelen. Dit is vrij gemakkelijk tijdens de bloei. Zowel in als tussen dorpskernen is gezocht. Wat vrijwel direct opviel, is dat er toch nog steeds wel kleine houtwallen en bosschages tussen percelen op het platteland worden gebruikt. De sleedoorns die ertussen staan, kunnen zorgen voor de verbinding van populaties in en rond dorpskernen. Sleedoornstruweel in, tussen en rond de dorpen liggen bijna nooit meer dan 2 à 3 kilometer uit elkaar. Of dit een overkomelijke afstand is voor de page, blijft de vraag, maar het lijkt waarschijnlijk. Het struweel met eitjes dat in Hattem is gevonden, ligt het dichtst bij struweel met eitjes in Zwolle. Dat struweel ligt 2,5 à 3

kilometer verder. Om te onderzoeken of de populaties zijn verbonden, kunnen de sleedoornbosschages die in dit onderzoek zijn gelokaliseerd, volgende winter worden onderzocht op eitjes.

Bescherming door beheer

Het uiteindelijke doel van De Vlinderstichting is bescherming. Zo ook in dit project. Uit het onderzoek naar de habitat van de sleedoornpage, is gebleken dat de soort licht sleedoornstruweel met veel jonge, vitale struiken met veel jonge scheuten en weinig algengroei nodig heeft.

Om ervoor te zorgen dat sleedoorns verjongen, is geregeld snoeien of afzetten nodig. Dat kan niet in één keer, want dan gaan alle eitjes verloren en is er geen struik meer over om eitjes op af te zetten. Het beheeradvies is dan ook om elk jaar of om het jaar een vijfde tot een derde van het struweel af te zetten. Het af te zetten deel mag niet meer dan 100 meter aaneengesloten zijn, want anders is dit misschien een te groot 'gat' en ziet een sleedoornpage dit niet meer als een struweel. Het beheer is vooral gericht op gemeenten, die het groen in stad en dorpskernen beheren. Het is echter ook belangrijk om bosschages tussen dorpen goed te beheren, zodat de sleedoornpage hierlangs vliegt en eitjes afzet. Daarom moet de aandacht in de toekomst ook gericht worden op landeigenaren op het platteland, zoals boeren.

De toekomst van de sleedoornpage

Vlinderaars zijn "mooi weer mensen". Vlinders komen immers alleen tevoorschijn als het droog en warm genoeg is. Maar om de sleedoornpage te zien, moet je geluk hebben. Trek daarom komende winter de laarzen aan en ga op zoek naar eitjes van de sleedoornpage! Dit kan bijvoorbeeld langs de randen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Het vermoeden bestaat dat de vlinder ook hier meer voorkomt dan tot nu toe bekend is. Wie een noviteit wil ontdekken, moet daarom in deze regio de sleedoorns goed bekijken. Als u een eitje vindt, geef het dan door via www.telmee.nl. Woont u rond de Veluwe of Utrechtse Heuvelrug of ergens anders waar de sleedoornpage voorkomt en hebt u een tuin of stuk

grond met sleedoorn(s) of andere prunussoorten, snoeit u dan gefaseerd zoals eerder beschreven; ieder jaar een ander stuk.

Het lijkt er dus op dat de sleedoornpage van sleedoornstruweel naar sleedoornstruweel vliegend, van de ene dorpskern naar de andere kan komen. Het is waarschijnlijk dat er een sleedoornpagepopulatie bestaat die loopt van Epe naar Zwolle en van Zwolle naar Nunspeet. Om de sleedoornpage te behouden en de kans te geven zich te verspreiden, zal sleedoornstruweel gefaseerd gesnoeid of afgezet moeten worden. En het is goed om (particuliere) grondeigenaren op het platteland ook te vragen om gefaseerd beheer toe te passen.

Vlindermonitoring in Midden Limburg

Tekst:
Harry Vossen

In 2008 heb ik voor het 17e achtereenvolgende jaar de monitoringroute 'De Hollander' in Midden Limburg geteld. Hierdoor is een mooie tijdreeks ontstaan. In dit artikel wil ik een korte toelichting geven over de ligging van de route, de tellingen en bevindingen aangaande het beheer.

De route 'De Hollander' is gelegen langs de oostzijde van het natuurreservaat De Zoom (600 m) en een bosperceel van landgoed het Kruis (400 m). Het traject heeft een totale lengte van 1000 m en loopt langs de waterlossing 'De Hollander'.

Tellingen

Zoals op alle routes wordt er in principe wekelijks geteld als het weer dat toelaat. Verdeeld over de jaren werden er gemiddeld 23 bezoeken per jaar gebracht. In vier jaren is het zelfs gelukt om 26 bezoeken te brengen. Gemiddeld zijn er per jaar 22 soorten gezien. Het hoogste aantal van 26 soorten werd in 2003 en 2005 waargenomen. Daarentegen werden er in 2001 maar 18 soorten gezien. Bepalend voor de hogere aantallen soorten is vooral het aantreffen van zwervers of vlinders die voor dit gebied zeldzaam zijn. Meestal gaat het dan om één of enkele vlinders zoals de gele en/of oranje luzernevlinder, koninginnenpage, kleine vos, eikenpage, distelvlinder, heideblauwtje of icarusblauwtje.

Zicht op natuurgebied De Zoom vanaf de route.

Piet van Nieuwenhuizen